

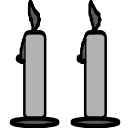
שבת קודש
ואתחנן
שבת נחמו

מפטירים:
"נַחֲמֵנוּ נַחֲמֵנוּ עַמִּי"
(ישעיהו פרק מ')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

בס"ד
ה' תשס"ז
שנה שנים עשר גיליון מספר 45

חשמונאים (שעון קיץ)
כניסת השבת: 19:20
יציאת השבת: 20:21

מהלכות ברכת ברקים ורעמים סימן רכו עפ"י מרן בשו"ע ופוסקים אזורונים

הקדמה

1. מהירושלמי משמע שזה דווקא באותו יום, אבל ביום אחר בכל מקרה צריך לחזור ולברך. (משנה ברורה)
יא. היה יושב בבית הסא ושמע קול רעם או ראה ברק, אם יכול לצאת ולברך כדי דבור, יצא ואם לאו, לא יצא. (מרן בשו"ע) והוא שלא עשה צרכיו ולא נגע בידיו במקום, או שיכול לטול ידיו במים או בשאר "מידי דמנקי" סמוך לשמיעתו. (משנה ברורה)
יב. הוא הדין אם היה בבית שבו ריח מעופש מאד, או שהיה הולך במבואות המטונפות ויכול לזרז עצמו לצאת משם תיכף. (משנה ברורה)
יג. מי שעשה צרכיו ונטל ידיו ושמע קול רעם או ראה ברק יברך מתחלה על הרעם והברק ואח"כ יאמר אשר יצא. (משנה ברורה)

הקדמה

הובא בטור על ימים ונהרות הרים וגבעות ומדברות אומר: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם עושה מעשה בראשית" כתב הרמב"ם: על ים הגדול מל' יום לל' יום מברך: "ברוך אתה ה'...עושה הים הגדול" ואינו יודע למה פוסק כיחיד שרבי יהודה שקובע לו ברכה לעצמו ורבנן חלוקים עליו.
בבית יוסף כתב כי מקור דבריו במסכת ברכות נד. ומה שתמה על הרמב"ם שפסק בהלכות ברכות פרק י' - טו' כרבי יהודה ולא כרבנן החלוקים עליו, יש לומר שאפשר שהרמב"ם סובר שרבי יהודה לא בא לחלוק אלא לפרש, שתנא קמא אמר שעל הימים מברך עושה מעשה בראשית וכוונתו הייתה לשאר ימים אבל בים הגדול מברך ברוך שעשה את הים הגדול. ומוסיף הבית יוסף כי כן מצא אח"כ שכן כתב הרא"ש בתשובה כלל ד' סימן ד'.

פרטי הלכה

יד. בסעודה המפסקת אסור לאכול שני תבשילים, ואף שקשה להגדיר באופן ברור מה נחשב לתבשיל אחד ומה לשני תבשילים, הכלל הוא, כל מה אורז וירקות מבושלים דינו כשני תבשילים.
טו. על ימים ונהרות, הרים וגבעות ומדברות, אומר: "ברוך אתה ה'...עושה מעשה בראשית" ועל הים הגדול, והוא הים שעוברים בו לארץ ישראל ולמצרים, אומרים: "ברוך אתה ה'...עושה הים הגדול". (מרן בשו"ע) ונקרא ים הגדול מפני חשיבותו של ארץ ישראל ויש אחרונים החולקים על כך וסוברים שהים הגדול הכוונה לאוקיינוס. (משנה ברורה) היות ויש ספק מהו הים הגדול שדיברו בו חכמים, מנהיגנו לא לברך ברכת הים הגדול בשם ומלכות. (ילקוט יוסף ג)
טז. ברכות האלו אינן אלא כשרואה אותן מל' יום לל' יום. (משנה ברורה)
יז. לא על כל הנהרות מברך, אלא על ארבע נהרות שבתורה כמו חידקל ופרת. והוא שראה אותם במקום שלא נשתנה מהלכם על ידי אדם. (מרן בשו"ע) אין הכוונה דווקא לנהרות אלו, אלא לנהרות הגדולים כמו ארבע נהרות אלו וידוע שהם מימי בראשית ולא נתהוו אח"כ. (משנה ברורה)
יח. לא על כל הרים וגבעות מברך, אלא דווקא על הרים וגבעות המשונים וניכרת גבורת הבורא בהם. (מרן בשו"ע)

אמרי בינה - מאמרי זוז"ל בשבז המידות הטובות

ויזהר שלא לבייש אדם ולא יצטער בדבריו. אם יושב אצל אדם שיש לו מום בגופו שהוא מתבייש בו, או שיש מום בבניו או באשתו שהוא מתבייש בו, או שיש פגם במשפחתו, יזהר שלא ידבר על אותו מום או באותו פגם, אפילו אם אינו מדבר עליו אלא מדבר באיש אחר שיש בו כזה, כי הוא סבור לעולם שמדבר עליו ויתבייש.
אם אדם עשה דבר של גנאי, וחזר בו ועשה תשובה, גם יזהר שלא ידבר באותו מעשה לפניו, ולא יאמר לו אפילו דרך שחוק: היאך עשית כך ולא נזהרת ממנו? כי היה לך לעשות בענין אחר! או אם אדם אומר לך דבר שידעת כבר, שתוק עד שיגמור הדבר, כי אולי יחדש לך בו דבר שלא ידעת מתחילה. גם יש לו הנאה שיאמר לך דבר, ואפילו אם יודע אתה שלא יחדש לך, שתוק עד שיגמור. (על פי אורחות צדיקים - שער השתיקה)

כתב הטור על הזיקים והוא כמין כוכב היורה כחץ באורך השמים ממקום למקום ונמשך אורו כשבת ועל רעידת הארץ ועל הברקים ועל הרעמים והוא קול הברה שנשמע בארץ ועל רוחות שנשבו בזעף על כל אחד מאלו אומר "ברוך אתה ה'...עושה מעשה בראשית" ואם ירצה יאמר ברוך אתה ה'...שכחו וגבורתו מלא עולם וכל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת נתפזרו בין ברק לברק ובין רעם לרעם צריך לחזור ולברך.
בבית יוסף הביא שהמקור בברכות נד. תנן על הזיקין...ועל הברקים ועל הרעמים ועל הרוחות אומר ברוך שכחו וגבורתו מלא עולם על ההרים ועל הגבעות ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות אומר ברוך עושה מעשה בראשית ובדף נט. שאלו - "על ההרים ועל הגבעות..." - אטו כל הני דאמרן עד השתא לאו מעשה בראשית נינהו? אמר אב"י כרוך ותני. רבא אמר התם מברך תרתי ברוך שכחו מלא עולם ועושה מעשה בראשית, הכא עושה מעשה בראשית איכא שכחו מלא עולם ליכא.
פירש רש"י על ההרים לא מצי לברוכי מלא עולם שאינן במקום אחד אלא כל אחד ואחד במקומו.

דעת הראב"ד בהשגות פרק י' - יד' שלדעת רבא מברך תרתי שיברך על כל אחד מאותם הדברים שתי ברכות הללו וכן נראה מדברי רש"י.
התוספות כתבו שלדעת רבא אומר או ברכה זו או ברכה זו איזה שירצה. וכן כתבו הר"ף והרמב"ם בפרק י' מהלכות ברכות - יד' והרא"ש סימן יג'.

פרטי הלכה

א. על הזיקים - כמין כוכב היורה כחץ באורך השמים ממקום למקום ונמשך אורו כשבת, על רעידת הארץ, על הברקים, על הרעמים ועל רוחות שנשבו בזעף, על כל אחד, אומר: "ברוך אתה ה'...עושה מעשה בראשית" ואם רצה יאמר: "ברוך אתה ה'...שכחו וגבורתו מלא עולם". (מרן בשו"ע) ולא יברך שתי ברכות, אלא זו או זו. (משנה ברורה)
ב. יש אומרים שזיקים הוא כוכב שיש לו זנב ושבת של אורה. ואת שניהם העתיקו אחרונים להלכה. ואם את אותו כוכב עצמו שיש לו שבת רואה עוד הפעם בלילה אחרת אין צריך לחזור ולברך, כל שהוא עדיין בתוך שלושים יום לראיה ראשונה. (משנה ברורה)
ג. הברקים שבאים בלא רעם כלל רק מחמת חום, מצדד החיי אדם שאין זה ברקים הנזכרים בגמרא ואין מברכים עליהם. (משנה ברורה)
ד. לגבי הברכה על "רוחות שנשבו בזעף", כיום איננו בקיאים כל כך מהו זעף גדול, לכן טוב לברך תמיד על רוח סערה שאין מצויה רק ברכת עושה מעשה בראשית שבוה בודאי יוצא. (משנה ברורה)
ה. העולם נוהגים לברך על הברקים "עושה מעשה בראשית" ועל הרעמים "שכחו וגבורתו מלא עולם", שעי' הרעם נראית יותר גבורת הקב"ה מאשר הברק. אמנם כל אחת מהברכות שייכת לשניהם, לכן אם שמע ברק ורעם יחד מברך "עושה מעשה בראשית" על שניהם ואם בירך "שכחו וגבורתו מלא עולם" גם כן יוצא. (משנה ברורה)
ו. אם לא היו תכופים זה אחר זה, מברך תחילה על הברק שהוא נראה תחילה לעין האדם "עושה מעשה בראשית" ואחר כך על הרעם "שכחו וגבורתו מלא עולם". (משנה ברורה)
ז. אם לא ראה את הברק ושמע קול הרעם ובירך עליו "שכחו וגבורתו מלא עולם" או שבירך "עושה מעשה בראשית" ואחר כך ראה ברק מברך עליו גם כן "עושה מעשה בראשית". (משנה ברורה)
ח. בשערי תשובה ובברכי יוסף כתבו שאם בירך על הברק ונתכוון לפטור הרעם הבא אחריו - יצא, מפני שטבע הבריאה הוא שאחר הברק יוצא רעם אם כן חל ברכתו על הרעם שיצא אחר כך. (משנה ברורה)
ט. כל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת, נתפזרו בין ברק לברק ובין רעם לרעם, צריך לחזור ולברך. (מרן בשו"ע) ודווקא כשהשמים נטהרו וזכו לגמרי בין ברק לברק ואח"כ נתקדו בעבים ושמע עוד קול רעם וברק צריך לברך מחדש עליהם. (משנה ברורה)

תפילת כל פה

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר" (פרק ג' – כג') מה מקום יש פה למילה "לאמר"? נראה שמשה רבנו התחנן וביקש דורות, כי "בעת ההיא"- לכשתבוא לישראל עת כזאת, כאשר לא יוכלו להתפלל, מחמת צרות ותלאות הגלות, מתוך הכוונה הראויה, כי אם רק "לאמר"- שיוכלו רק לומר בפניהם ובשפתם- תתקבל נא תפילתם גם אז. (הרבי מאמשינוב) בדומה לזה אומרים בשם צדיקים קדמונים, שפירשו: "כי אתה שומע תפילת כל פה"- אפילו כשהתפילה אינה אלא בפה, ללא כוונת הלב, עקב טרדות הגלות- גם כן תשמע אותה...

לעשותו אלוקים

"וה' התאנף בי על דבריכם...כי אנכי מת בארץ הזאת אינני עבר את הירדן" (פרק ד' – כא', כד') מה עניין פסוק זה לכאן, לתוך הפרשה העוסקת באזהרה מפני איסור עבודה זרה, הן בפסוקים הראשונים והן בפסוקים האחרונים? נראה לומר שהטעם למותו של משה במדבר הוא, כדי שלא יהפכו אותו אחר כך בני ישראל לאל.

כל עוד חי אותו הדור שהכיר את משה רבנו מנעוריו, ולפעמים אף היו לו טענות ותרעומות כנגדו, לא היה מקום לחשש זה, אבל הדור החדש אשר יכנס לארץ ישראל וישמע את כל האותות והמופתים של משה רבנו, הרי יתכן שיעלה פעם על דעתו להוסיף עליו אלוקות, לפיכך מת משה רבנו במדבר יחד עם כל הדור.

על כן, בשעה שמשה רבנו מזהיר את ישראל מפני עבודה זרה, הריהו אומר להם: "וה' התאנף בי על דבריכם" – הנה עיניכם הרואות כי ה' יתברך גזר עלי מיתה במדבר רק בגללכם, כדי שלא תטעו בי אי פעם ותקדשוני יתר על המידה, הרי מזה נקל לכם להבין עד כמה הקב"ה הוא חושש לדנדוד של עבודה זרה, על כן: "הישמרו לכם פן תשכחו ועשייתם לכם פסל". (משך חכמה)

ענין טובה

"העברה נא ואראה את הארץ הטובה..." (פרק ג' – כה) יש לשאול לכאורה, הרי ברור מאלי, שאם משה יעבור ארצה הוא יראה אותה? אם כן מדוע עליו לציין זאת בפירוש? נראה לומר כי צריך כל אדם לבקש תמיד, כי יראה לו ה' יתברך את הטוב שבכל דבר ודבר. לפיכך ביקש משה רבנו: "העברה נא - ואראה את הארץ הטובה" – שאראה רק בצד הטוב של ארץ ישראל...

האהבה טיבעית

ואהבת את ה' אלוקיך...ובכל מאודך" (פרק ו' – ה) מקשים על כך הפילוסופים, כיצד יתכן ציווי לאהוב? הלא האהבה היא מושג מופשט התלוי בטבעו של האדם, וכי יוכל אדם לאהוב דבר רק משום שהוא נצטווה על כך?

אולם התירוץ נעוץ בקושיא עצמה, מזה שהקב"ה ציוה "ואהבת" יש להסיק כי אכן יש בטבעו של כל אדם מישראל, כדי שיוכל לאהוב את הבורא, ואין הוא צריך, אלא לעורר את הכוח הטבעי הזה ולטפחו, וזו כוונת הפסוק "ואהבת" – עשה את הפעולות הדרושות, כדי לעורר כח זה החבו בקרבך. (עפ"י שפת אמת)

שמירת הלשון

(על פי חפץ חיים השיעור היומי)

אם המספר כבר התחיל לספר את הרכילות לאחרים לפני הופעת האדם שהדברים חשובים עבורו, אין אותו אדם אשם בהחטאת המספר. גם במקרה כזה ראוי שהשומע יסביר מדוע הוא שומע את הדברים כדי שהאחרים ידעו שאין הוא עובר עבירה ושהוא יודע ששמיעתם שלהם, שאיננה לתועלת, עבירה היא.

לא זו בלבד שיש מקום לשמוע רכילות בעלת חשיבות לשומע, אלא שמותר לו אפילו לנקוט יוזמה ולפנות אל אחרים בבקשת מידע שבאופן אחר היה נחשב כרכילות. מובן שמבקש המידע חייב להבהיר שהוא פונה בבקשתו זו באופן המותר על פי הדין. חייב אדם גם להקפיד על כך שהמידע אותו הוא מבקש הוא אך ורק המידע הנחוץ לו, ולא יותר. אם מספיק המידע מתחיל לספר רכילות שאין בה צורך, יש להפסיקו מיד.

הערה חשובה

עונת החופשות, הנופש והטיולים קרבה ובאה, חברות טיולים רבות מציעות טיולים באתרים עתיקים וכדומה, ובכללם כנסיות ומנזרים. הצעות אלו ניתנות גם לאלקלוסייה הדתית, אשר פעמים מחוסר ידיעת האיסור שבכך מצטרפים לטיולים אלו. להלן שו"ת בנושא.

שאלה: האם מותר ליהודי לבקר בכנסייה של נוצרים?

תשובה: במסכת עבודה זרה דף ז'ז. מובא, כי יש איסור אפילו להתקרב לפתח הבית של עבודה זרה, שנאמר: "אל תקרב אל פתח ביתה", וכן כתבו התוספות שם.

הרמב"ם בפירוש המשנה שם כתב, שכל עיר השייכת לאומה מן אומות העולם עובדי עבודה זרה, ויש להם בתוכה בית תפילה, שהוא בית עבודה זרה, מעיקר הדין היה צריך לאסור לדור באותה עיר, אבל בעוונותינו או אנוסים בעל כורחנו לשכון בארצותם של עובדי עבודה זרה, ונתקיים בנו בגלותינו, ועבדתם שם אלוקים מעשה ידי אדם עץ ואבן, ואם העיר כולה דינה כן שאסור לדור בתוכה, קל וחומר לבית עבודה זרה עצמו, שאסור לנו כמעט אפילו לראותו, ומכל שכן שאסור לנו בודאי להיכנס לתוכו.

ברמב"ם בסוף פרק יא' מהלכות מאכלות אסורות, מובא שהנוצרים עובדי עבודה זרה הם, וממילא דין כנסייתם כבית עבודה זרה ממש, ולכן ברור מאוד שאסור לבקר בכנסיית הנוצרים.

אומנם יש שדייקו מדברי הרמ"א בהגה סימן קנו', שבני נח לא הוזהרו על השיתוף. שאין בכנסייה שלהם דין בית עבודה זרה, אולם בשו"ת נודע ביהודה תנינא חלק יורה דעה סימן קמח' כתב, כי טעות הוא בידם, ואמת שאין הכוונה כן, אלא לומר שכשהגוי נשבע בעבודה זרה עם שיתוף שם שמים ואינו אומר אלי אתה, אינו מוזהר על כך וכו'.

לפי זה לפי מה שנוהגים הנוצרים בכנסייה שתופסים שם דרך אלהות בקידה והשתחוויה, בודאי שיש להם דין עובדי עבודה זרה, וכדברי הרמב"ם והפוסקים שכתבו שהנוצרים עובדי עבודה זרה הם.

רבינו יהודה החסיד בספר חסידים כתב: נוכרי אחד היה חייב ליהודי כסף, וכשהיה תובע ממנו חובו היה הנוכרי בורח לבית תפילתם, ופעם אחת נכשל היהודי ונכנס אחריו לבית העבודה זרה לתבוע חובו, ושוב נתחרט על כך, ושאל לחכם להורות לו דרך תשובה, והשיבו שבכל שנה באותו יום שנכנס לבית עבודה זרה יתענה, וכן היה נוהג כל ימיו, ומעשה, היה מתענה כל ימיו.

גם מרן החיד"א כתב בספר "ברית עולם" ובספר "שיורי ברכה" לאסור כניסה לכנסיות, וכן פסק הגאון רבי חיים פלאג' בשו"ת "חיים ביד", שהדבר ברור בתלמוד ובפוסקים שאיסור חמור הוא להיכנס בבית תפילתם, והביא דברי להקת הפוסקים שהחמירו באיסור זה מאד.

הגאון רבי דוד זילברשטיין בספר "שבילי דוד" פסק שאיסור כניסה לכנסייה של נוצרים הוא איסור תורה ולכן אין להתירו אפילו במקום שיש חשש איבה, פן ישנאו אותנו הגויים על כך, וכן כתב רבי אליעזר דייטש, וכן פסק הרב עובדיה דאיה בשו"ת "ישכיל עבד".

סיכום: הדבר ברור שאסור בהחלט לבקר בכנסיות של נוצרים, ועל מדריכי תיירות להישמר ולהיזהר מאוד לבל יכשלו ולא יכשילו יהודים המבקרים בישראל להובילם אל כנסיות הנוצרים, משום שיש בזה איסור משום ולפני עור לא תיתן מכשול.

לשומעים ינעם ועלים תבוא ברכת טוב. (עפ"י שו"ת יחוה דעת ד' – מה')

גדולי ישראל

רבי אברהם שמעון טרויב – רבי אברהם נכד רבי ישראל גורדון, וחתן רבי בנימין זאב טרויב, נולד בשנת ה' – תקעה'. הוא וחותנו לא רצו לקבל עליהם עול הרבנות, ורכשו אחוזה בשם "ראדיק", סמוך לאוטיאן. שניהם היו מנהלים את המשק ומשגיחים על העבודה, כשהם עטופים טלית ותפילין, אך הם לא ראו ברכה בעבודתם. לבסוף נאלץ ר' אברהם שמעון לקבל עליו רבנות בקיידן בשנת ה' – תר"ב. בקי גדול בענייני ממונות. היו מזמינים אותו כבורר גם מחוץ לעירו וכן הוזמן לוויילנה אל סבו, רבי ישראל גורדון, שכהן שם כרב, לסייע לו בעבודתו. מחיבוריו ספר "באר אברהם" על הרמב"ם. נודע במהדרות הבה"ג שה"ל בצירוף הערותיו. רבי אברהם נלב"ע בשנת ה' – תרלו'.

סיפור השבוע

לאחר שנח מעט בחדר מרוהט היטב ואכל ארוחה דשנה אשר הוכנה למענו, בקש שיביאו לו את האסיר יענקלביץ. רבי יענקל התייצב לפני הפקיד בקומה כפופה, לא מחמת נפשו הנפחדת. כלום יש מקום ליראה נוספת לזה שיראת שמים אמיתית ממלאה אותו? אלא שהחיים המרים והקשים וממדי הצינוק הם שכופפו את קומתו.

הפקיד הבכיר הביט בעיניים ערניות ביהודי, שעיניו הכחולות כגון השמים לטוהר הביטו בו בישרות. חשף הפקיד טור שנים במעין שחוק של אדיבות, החווה תנועה בידו ואמר: "שב בבקשה. רבי יענקל ננער כמתוך הרהור והפטיר: "לשבת? חה חה מסוכן מדי... לפני שמונה שנים אמר לי פקיד מיסים לשבת, ועדין יושב אני עד עצם היום הזה ח..."

חוצפתו של האסיר לא עוררה את חמתו של הפקיד. אדרבה, פיו נפער בשחוק וקולו הדהד מספר שניות – יהודי מעניין – חשב. הוא שיחק בחותמת שהחזיק בין אצבעותיו, הישיר את עיניו השועל שלו אל מול פני היהודי השפוף והפטיר כלאחר יד: "שמונה שנים הנך יושב כאן...יפה, ובכן, כמה הקציבו לך?" "עשר" – השיב רבי יענקל בשלוה.

"יפה – המשיך הפקיד - היודע הנך שבכוחי לכתוב לך מיידית שטר שחרור. כלומר להפחית לך את הישיבה כאן בשנתיים... היודע אתה מה פירוש של מחווה כזאת?... אך בל נדבר ארוכות, מתנה זו תקבל על התנהגות טובה... ובנוסף לך, תצטרך לתרום עוד דבר מה פעוט."

"מהו" – חידד רבי יענקל את חושיו, מבולבל מן ההצעה המוזרה, מאפשרות השחרור הפתאומי, הבלתי צפוי...אהה – כחכח הפקיד בגרונו – הפסק לשמור שבת!"

ברכות

מזל טוב לגבריאל ורשי הרבטר ה"ו (דפוס פיקטוגרף) לרגל הולדת הבנים התאומים. יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לגדלם יחד עם שאר יוצאי חלצכם באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם

תשובות זזוכה

התשובות הנכונות לפרשת מטות מסעי הם:

1-ב' 2-ד' 3-ג' 4-א' 5-ג' 6-ד' 7-א' 8-ג' 9-ב' 10-ב' 11-ב' 12-ג'

הזוכה בהגרלת הפתרונות למטות מסעי היא **אודיה טייכר** ה"ו

תקציר משיבועות **שיעברו**: הדים עמומים של שירה נשאו לתוך הלילה החורפי והקר, במרתף בניין התקיימה חתונה, המרתף מואר באור שבקע מעוצמת השמחה שהייתה בו.

ב"מזרח" על כסא מרופד ישב יענקל החתן, לבו ומוחו עסוקים היו ב"מאמר" הקשור לגדלות יום החפה. למחרת, לאחר שבע הברכות הופיעו שליחי ק.ג.ב. המשטרה החשאית, "בא עמנו!!" צו על החתן. הוא לא אמר דבר. הוא הביט באשתו שעמדה מהצד בעיניים, שפחד נשקף מהן. "בא עמנו" חזרו בתוקף, רבי יענקל הלך אחריהם. טרם צאתו הניח ידו על המזוזה, ובפנים כאובות, ניסה להעלות חיוך ואמר: "יהיה טוב בעזרת ה'" "אמן" השיבה האשה הצעירה, וצנחה על הכסא מתייפחת.

במשרד המחומם, ישב איש מקריח שהביט בו בעיניים מלאות שנאה ברבי יענקל. הוא הודיע לרבי יענקל כי הוא מואשם בבגידה במולדת. רבי יענקל ענה – איני בוגד, יהודי אני, ובפקודת רבי עוסק אני בהפצת התורה. סטירת לחי הונחתה על לחיו. מה ארע אחר כך זכר במעורפל, על ידיו הלבישו אזיקים ודחפו אותו הצידה. לזוגתו הצעירה נשלחה הודעה: "הבוגד יענקלביץ נשלח לסיביר ל 10 שנים."

שבועיים עשה רבי יענקל את הדרך לסיביר, בה השלג, השולט שלטון מוחלט. צעד רבי יענקל, על אדמת סביר, כשהוא מקדש את מוחו במשניות, פרקי תהלים וקטעי גמרא. בלילה הוכנסו למכלאה, בחדר אחד יחד עם עוד אסירים.

שמונה שנים של עבודת פרך וכפיה, עבודות השוברות את הגוף והנפש, אך לא את נפשו של רבי יענקל. גופו נפגע, אולם נפשו ורוחו לא נשברה וכתם לא הכתימה, להיפך היא רק נתחזקה והתעצמה. שמו של רבי יענקל יצא לתהילה בקרב האסירים על העידוד ודאגה לאחרים. רבי יענקל נאבק על קדושת השבת. דבר שעלה לו בעמידה של שעות וימים בצינוק צר וטחוב.

רבי יענקל עורר את זעמם של הממונים אשר, שלחו ידיעה למוסקבה רבתי, "יהודי אחד יש עמנו כאן, אשר בז לנו ולחומרת ידינו ושומר שבת כהלכתה". הם החליטו לשלוח אישיות בכירה, לעמוד מקרוב על חומרת המצב. אכן זמן קצר אחרי כן הגיע אישיות בכירה ובידיו תיק שחור ובו מסמכים חשובים, הקובעים גורל של אסיר זה למיתה ואחר לחיים.

המשיך משיבוע שיעברו: בהלה קמה במחנה בין אנשי השרד הבהירה היטב עד כמה חשוב האיש שהגיע, אנשי השירות שבמקום קבלוהו בקידות ובסבר פנים יפות, המצניעות את שניהם הנוקשות באימה. תנועה קלה אשר לא תמצא חן בעיניו, עלולה לקבועה גם את גורלם.

המפקדים התרוצצו לפניו מתרפסים ככלבלבים. הם הציעו לו את עזרתם, והדרכתם. אך הוא דחה את כל ההצעות.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל בכור בן חפצי ניאזוב ז"ל רחמים בן ורדה נחום ז"ל חיים בן אליס עציץ ז"ל אפרים בן עזורי יעקובי ז"ל סעיד לעזיז עמוס ז"ל

לאה בת עישה עמור ז"ל חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל חיה שרה דבורה בת שמחה ואסתר לרר ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.א.

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו שמעון בן רחמה דנינו ה"ו הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו אושרת בת ציפורה כהן ה"ו זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו נירית בת מזל אהרונ ה"ו שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

מאצרות התורה לילדים

ילדים יקרים וחביבים, "ואתחנן אל ה'" אחרי שמינה משה רבנו את יהושע להנהיג את העם במקומו, התחיל משה להתחנן אל ה' שיבטל את גזרתו ויתן לו להיכנס לארץ ישראל.

משה המתין בתפילה זו ולא התפלל אל ה' מיד אחרי שה' גזר עליו את הגזירה, כדי ללמד את בני ישראל דרך ארץ, שאין מפיסים אדם בשעת כעסו, אלא יש להתמתן עד שהוא נרגע מכעסו.

חמש מות וחמש עשרה תפילות, כמניין "ואתחנן" התפלל משה לפני ה' שיבטל את הגזירה ויתן לו להיכנס לארץ ישראל. אומנם הקב"ה לא קיבל את כל בקשתו של משה בתפילתו, אך קיבל חלק ממנה ואמר לו "עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפונה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך" כלומר נענה לחלק מהתפילה ונתן לו לראות את הארץ.

הקב"ה הראה למשה את כל הארץ, ועשה נס ונתן למשה כוח לראות מסוף העולם ועד סופו – כלומר לא רק את הארץ אלא גם את כל המקומות ואת כל המאורעות שעתידים להתרחש בהם.

משה הרבה להתחנן כל כך על הכניסה לארץ ישראל, לא כדי לאכול מפירותיה ולא כדי לשבוע מטובה, אלא שהרבה מצוות ניתנו לישראל ואין עושים אותם אלא בארץ ישראל. רצה משה לעבור את הירדן להיכנס לארץ ולזכות לקיים גם מצוות אלו.

שאלות לילדי ביתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" שלמעלה)

- מדוע המתין משה ולא התפלל לה' שיתן לו להיכנס לארץ ישראל, מיד אחרי שה' גזר את הגזירה?
 - למדנו שאין מפיסים אדם בשעת כעסו. ב. היה עסוק במלחמת סיחון ועוג. ג. חשב שאחרי זמן ה' יוותר לו מעצמו. ד. א' וג' נכונות.
- כמה תפילות התפלל משה לה' כדי שיבטל את הגזירה ויתן לו להיכנס לארץ ישראל?
 - תפילה אחת. ב. שבע תפילות. ג. חמש מאות וחמש עשרה תפילות. ד. שתים עשרה תפילות, אחת כנגד על שבת.
- מדוע ביקש משה רבנו והתחנן לה' שיתן לו להיכנס לארץ ישראל?
 - כדי לאכול מפירותיה המשובחים. ב. כדי להשתטח על קברי האבות במערת המכפלה. ג. לקיים את המצוות התלויות בארץ. ד. ב' וג' נכונות.
- איזה אותיות הן גדולות בפסוק של קריאת שמע - "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד"?
 - האותיות ש' וע'. ב. האותיות ש' וד'. ג. האותיות ע' ו ד'. ד. האותיות י' וה' ואותיות ו' וה'.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' זה

- "וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר" (פרק ג') כמה לשונות - שמות יש לתפילה?
 - שם אחד. ב. חמש שמות. ג. עשר שמות. ד. אף תשובה לא נכונה.
- "לא תוסיפו על הדבר אשר אנוכי מצווה אתכם..." (פרק ד') איזה מהדוגמאות הבאות מתאימות לאיסור של "בל תוסיף"?
 - חמש פרשיות בתפילין. ב. חמש מינים בלולב. ג. להוסיף חג חדש שלא כתוב בתורה. ד. א' וב' נכונות.
- "ושננתם לבנך..." (פרק ו') "ושננתם" - כמה פעמים צריך אדם לחזור על לימוד התורה?
 - פעמיים. ב. עד שיהיו מחודדים באופן שיענה על שאלות מיד. ג. שלש פעמים. ד. כמה שיותר ולא פחות מפעמיים.
- "כִּי אִם כֹּה תַעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבְּחוֹתֵיהֶם תִּתְּצוּ וּמִצִּבְּתֵיהֶם תִּשְׁבְּרוּ..." (פרק ז') מהו מזבח ומהי מצבה?
 - מזבח מעץ, מצבה מאבן. ב. מזבח בנין אבנים, מצבה אבן אחת. ג. מזבח נמצא בתוך מבנה מצבה נמצאת בחוץ. ד. אין הבדל בניהם.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ו' עד ח'

- האם מותר לבני ישראל לתת לגויים לחנות - להיאחז בארץ ישראל? (פרק ז')
 - לא כי הם יכולים להשפיע לרעה. ב. לא כי רמאים וגנבים. ג. כן כי אפשר להרוויח מהם כסף. ד. כן כי גם הם בני אדם.
- "...שִׁמְרֵי הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לְאֶהֱבֵי וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דֹּר" (פרק ז') מהו ההבדל בין אוהביו לבין שומי מצוותיו?
 - אין הבדל. ב. אוהביו – מצוות עשה, שומרי מצוותיו – מצוות לא תעשה. ג. אוהביו – מאהבה, שומרי מצוותיו – מיראה. ד. ב' וג' נכונות.

שאלות לכיתות ה' עד ח' – ממפרשים אחרים על התורה

- "לא תוסיפו על הדבר אשר אנוכי מצווה אתכם..." (פרק ד') לפי פירוש הרמב"ן איזה מהדוגמאות הבאות מתאימות לאיסור של "בל תוסיף"?
 - חמש פרשיות בתפילין. ב. חמש מינים בלולב. ג. להוסיף חג חדש שלא כתוב בתורה. ד. א' וב' נכונות.
- "שִׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת...כְּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ...כִּדְבַר אֲתָּא אֲבִיךָ וְאֵת אֲמֶן כְּאֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ..." (פרק ה') לפי פירוש הרשב"ם היכן ציוה ה'?
 - לפני מתן תורה - במרה. ב. במתן לוחות הראשונים. ג. בהיותם עבדים במצרים. ד. במתן לוחות שניים, והמילה ציון היא לשון הווה.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

- להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.